

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 18 Juni 1881 (*Staatsblad* N°. 124).

Zondag 26 Maart 1893. N°. 796.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden / 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.

Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren en aan het Bureau te Amsterdam.

Advertentie: van 1 tot 6 regels 20 Cent; voor elken regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van leeftijden en Verlangens van Vereenigingen 10 Ct. per regel.

Het achtste Gebod.

ZONDAGSAFDEELING XLII

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
 Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud
 van dit blad betreft, te adresseren aan de **REDACTIE**. Abonnementen en Advertentiën
 aan de **ADMINISTRATIE** van **De Heral**, Amsterdam.
 Inzendingen die later dan **Donderdag's** namiddags te 12 ure worden ontvangen
 tusschen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Onthoud het goed, wat u
noodig is, als het in het ver
nogen uwer hand is te doen.
Spreuken 1 : 27.

IV.

De Heilige Schrift gebruikt het woord „eigendom” uitsluitend in het oog op de Heere. Zie het maar in Exod. 19: 5, Deut. 6: 7, 14: 2, 26: 18, Psalm 135: 4 en Mal. 3: 17. In alle deze plaatsen wordt van Israël als het *eigendom* des Heeren gesproken; en buiten deze plaatsen is het door onze overzetters niet gebruikt. Zelfs kent de Schrift ten opzichte van het aardse goed de uitdrukking *eigenaar* niet; maar wel, en dit is opmerkelijk, de uitdrukking van *meester*. Zoo toch leest ge in Spreuk. 3: 27: „Onthoud het goed van *zijne meesters* niet, zoo het in het vermogen uwer hand is te doen.” En wel komt dit „meester” bij goed alleen in deze plaats voor, maar dit ligt aan de vertaling. In den Hebreewschen tekst toch komt ditzelfde woord „meester” ook veelal daar voor, waar het bij ons door *besitter* vertaald is. Een *besitter* heet in het Hebreewsch: *baal*, juist hetzelfde woord dat den bekenden algod der Kanaänieten aanwees. Niet het stoffelijke begrip van „eigendom” en „bezit” stond op den voorgrond, maar wel dat van *heer* en *meester* over zijn goed zijn, en, in dezelfde gedachtelijn, er als *reintmeester* over staan van Godswege. Een woord waarin ook wij het denkbeeld van *meester* nog bijhouden.

Vraagt ge nu wie meester over eenig goed is, dan moet zonder beding of voorbehoud geantwoord: Als geverd wordt, wie, onder God, meester over eenig goed is, dan heeft de Overheid van het land recht van uitwijzing. En zulks in twee instantiën. Voorreest beslist de wet van het land, hoe ge over eenig goed meester worden kunt; en ten andere beslist de Overheid als rechter, bij ontstaan geschil, wie als de meester zal gelden. Heeft nu iemand u iets ontnomen, dan gebruiken ook wij nog die uitdrukking van meester, en zegt ge, dat hij zich van het uwe meester gemaakt heeft. In dat geval gaat gij dan naar den rechter, d. i. naar de Overheid, en zoo als de rechter het uitwijst, zoo hebt gij het feitelijk te aanvaarden. Of ook hebt gij zeil u meester gemaakt van iets, waar ge dacht recht op te hebben, en men klaagt u aan, en de rechter wijst het te uwen nadeele uit, dan hebt ge het terug te geven. Voor wat het feitelijk rechtsbestand aangaat, staat de bevestiging nooit aan A of B. Dat kan bij quæstien over het *mijn* en *dijn* niet. Dan moet er wel een macht boven A en B zijn die het uitwijst. Als die van God gestelde macht is de Overheid.

Daarom zult ge intusschen niet zeggen
gelijk de pantheïst, dat het recht door de
Overheid ingesteld of gesproken, altoos he-
wezenlijke recht is. Dat ware God tot een
gedachteloos God maken, alsof niet Hij zelf
het recht bepaalde, maar dit eerst kon-
naken doen door een Overheid of wetgever,
die Hij aanstelde. Dit krenkt Gods eer-
de en is met de aanbidding van den levenden
God onverenigbaar. Integendeel, wie den
Heere zijn God aanbidt, weet dat God
alleen het ware, zuivere, volle recht stelt.
Buiten zonde zou dan ook alleen en altoos
dat ware recht gelden. Nu daarentegen is
het door onze eigen schuld, dat de ken-
nis van dat ware recht te loor ging, en
is het een genade Gods, dat Hij door de
Overheid althans nog een gedeeltelijk recht
als rechtsordering in stand houdt. Dit Over-
heidsrecht is laag zoüver en waarachtig
niet als het ware recht Gods, maar het
onze eigen schuld dat we geen zuiverde
recht bezitten kunnen. Soms is dit recht
dat de Overheid stelt en spreekt, op ver-
kanje af van vlak onrecht te wezen; let
wat vooral in Oostersehe landen nog veel-
vuldig voorkomt. Bij ons minder. Maar
toch ook ten onzent komt het nog gedurig
voor, dat een onschuldige veroordeeld wor-
de en de schuldige gelijk krijgt. En ook kom-
het voor, dat de wet rechtsbepalingen over
den eigendom maakt, die vlak verkeerd zijn.
Reden waarom men dan ook gedurig o-
wijziging en verbetering van de wet be-
dacht is, d. w. z. dat men zelf inziet
hoe verkeerd de wet het recht stelt
en zich daarom nu opmaakt, om het
beter te stellen. Doch in al zulke ge-
valen hebt gij dat onrecht te dragen, en aan dit
onrecht u te onderwerpen, omdat God d-
ons als een gemeene straf voor onze zonde o-
legt. Wel moogt en moet ge dan protestee-
ren.

Wel moogt ge bij elke nieuwe gelegenheid voor uw verbeurd recht opkomen. En wel moogt ge, om Gods wil en om uw naaste, dan medewerken, om de wet te doen herzien. Maar inmiddels hebt ge u te onthouden, dat ge leeft niet onder het recht Gods, dat zuiver is, maar onder het beschreven recht der Overheid, dat in den regel niet zuiver zijn kan.

Justit d'it feit derhalve, dat het recht van de Overheid altoos is en blijft en slechts *gebrekkige* afschaduwing van het recht Gods, stelt het aan Overheid en onderdaan ten plicht, steeds naar zuiverder kennisse van het recht Gods te staan; en kennisse, die door ons uit de Heilige Schrift, met inbegrip van het natuurlijke leven, waarop zij haar licht werpt, moet verkregen worden. En daarom nu is het aanstands zoo noodzakelijk, dat we het valse begrip alsol iemand een god over zijn goed ware en er alsoo een absluut meesterschap over kon uitoefenen, bij Overheid en onderdaan met tak en wortel uitroeien. Alle goed op arde heeft vier relatia waaraan het gebonden is: 1°. dat goed self, omdat het behandeld moet naar zijn aard, dien God er inlei; 2°. God, die het schiep en in stand houdt en er de absolute Souverein over is; 3°. de tijdelijke rentmeester, dien God er over aanstelde; en 4°. onze naaste, d. w. z. onze buurman, alle gegadigden, ons dorp, de maatschappij en zelfs heel ons land. En eerst waar die vier relatia tot haar recht komen, staat het goed op arde gelijk het behoort. Stel nu er kwam een communistische of socialistische Overheid; die zou dan het goed van twee vier vier relatia losmaken, om enkel op den aard van het goed en de gemeenschap te letten. Aan haar als Overheid zoudt ge u dan moeten onderwerpen, maar tegelijk den drang van den plicht in u gevoelen, om dapper tegen dit monstrueuse recht te reageren, en betere denkbeelden te doen bovenkomen. Uitmuntend. Maar indien ge dan thans ook aan onze tegenwoordige Overheid bemerkt, dat bijna slechts ééne relatie tot haar recht komt, t. w. die tot den tijdelijken rentmeester, terwijl de drie overige relatia bijna geheel verwaarloosd zijn, is het dan nu niet evensoo nu plicht, om op rechtszuivering en rechtsverbetering aan te dringen?

Hier is toch niets dan zelfbedrog te wagen, dat het eigendomsrecht alle eeuwen door en bij alle volken juist zoo geregeld is geweest als thans bij ons. Wel zijn wij aan die opvatting van kindsbeen af gewoon, en ook onze ouders kenden geen ander recht. Maar wie het boek der historie opstaat, en nu nog de regeling van het eigendomsrecht bij andere volken gadeslaat, ziet terstond, dat ook dit recht allerlei vormen doorloopen heeft, en dat er heel wat in andere regelingen is, dat nader komt aan het ideale recht voor God. Kwalijk valt dan ook te ontkennen, dat er thans weer een beweging in de geesten is, die op een merkelijke wijziging in de regeling van dat recht heenwijst en de liefhebbers van Gods Woord, vooral de rechtsgeleerden onder hen, hebben de schoone en verhevene roeping, om daarbij voor de ordinaantiën Gods te strijden, en er de volken mee te zegenen. Iets wat thans vooral geldt, nu de huidige regeling met opzicht tot het bezit van den bodem, de macht van het kapitaal en het eufrecht toestaan den in het leven heeft geroepen, die al te schreiend roepen tegen het recht onzes Gods. Verder dringen we hier intusschen niet in. De verdere oplossing van deze kwestie ligt niet op het gebied der theologie maar des rechts.

Wel echter is het onze roeping om de kinderen Gods op dat dieper liggende recht Gods voor wat hun conscientie aan gaat te wijzen. Er zijn toch heel wat wegen en middelen om goed te eigenen waar of de wet niet tegen waakt, of het recht niets tegen vernag, en die niettemin van God geoordeeld zijn en onschuldig stellen voor den Heilige. Wie tegen het achtste gebod zondigt is een *dief* voor God, ook al is hij *geen* dief naar het oordeel van den rechter. Zeis kan het zijn dat de rechter u vrijspreekt, en dat ge toch als een dief voor God huiswaarts keert. We houden ons daarom niet te veel op bij allerlei diefstal en bedrog, dat Overheid straft. Immers in al die gevallen weet men waaraan men toe is, en wi desniettemin in dien zin overtreedt, doet dit meestal *wetende* dat hij zondigt; doet het met voorbedachten rade; doet het met opzet, gedrongen door de hoop, dat het niet ontdekt zal worden, of ook dat hij do listiglijk het aan te leggen, den dans wel zal ontspringen. Maar wat zegt dit voor

een kind van God? Een kind van God rekent met den Rechter van hemel en aarde meer nog dan met den rechter op aarde. Hem is het dus niet genoeg, dat hij niet schuldig staat, aan dat *rechten* en stelen dat de Overheid struift, gelijk onze Catechismus zegt, maar hij noemt ook *diefvrij* alle boose streken en aanslagen, waarmee men gedenkt zijns naasten goed aan zich te brengen, en deze streken en aanslagen zijn legio. Nu zij men hierin niet zwak maar spreke bij de predicatie des Woords klaar en duidelijk uit, dat al wie zulke dingen doet een *dief voor God* is. Dat vindt de wereld dan wel schriklijk, maar als ze naar deze uitspraak van Gods Woord niet wil hooren, verwekt de Heere door Satan den communist om haar aan te zeggen, dat o, een zoo groot deel van den huidige bezitstoestand op roof en diefstal berust. En metterdaad, als men van alle huidige bezit de wording eens to, in haar eersten oorsprong kon blootleggen, is het de vraag, of er één enkel aanmerkelijk bezit zou gevonden worden, waarin de zonde van den diefstal niet in een zeer oud of later geslacht school. Roeping van Christus' kerk is het daarom voortdurend de conscientien wakker te schudden; het bezitbesef ook door het schuldbesef te heiligen; en te voorkomen, dat ook de Christenen voortgaan zich in dezen zondigen handel te mengen.

De koophandel staat niet in te beven reuk. Er golden en gelden nog in alle koophandel praktijken, die minstens een gewaagd karakter dragen, en waarvan teedere kinderen Gods, die er mee bekend werden, telkens oordeelden, dat ze de toets eener consciëntieuse eerlijkheid niet kunnen doorstaan. Meer dan één heeft om zijn ziel niet te bezondigen, zich uit zijn tak van handel moeten terugtrekken. Doch ook zijn er niet weinig Christenen, die, van deugd af aan deze praktijken gewend, ze allengs gingen beschouwen als een zekere gewoonterecht, waar geen zonde in kon steken, omdat *allen* het zoo doen, en omdat, zoo men niet zoo deed, men dan in den handel eenvoudigh onmogelijke was. Toch gevoelt men wel, dat dit geen goede stelregel *zijn kan*. De opinie en gedraging van zondige medemenschen kan nooit den regel aangeven voor wat we doen of te laten hebben. Onse raad zou daarom nog niet zijn, dat de Christenen den handel prijsgeven, maar wel dat men het met zijn God er op wagde, om alle handelingstransactie en praktijk, die de consciëntie veroordeelt, kortweg af te snijden. Iets tegen de consciëntie te doen, is *woort* veel. En het voorbeeld onzer vaderen, die minder knoeiden dan andere natiën, toont hoe God zulk een eerlijk gedrag zegenen kan. In de laatste vijftig jaar meenden ook vele boeren zeer slim te zijn, door met hun boter te gaan knoeien, en wat is anders de uitkomst geweest, dan dat heel onze botermarkt bedorven werd, en dat de Deensche boter de onze, althans op Engelandmarkt, voor een goed deel verdrong? „Eerlijk duurt het langst” is een echt Nederlandsch spreekwoord. Blijfwe het uitdrukking van een echt Nederlandsche gedachte. Daaraan nu heeft onze Catechismus terdege geholpen. In dagen toen nog ieder ook 's middags, ter kerke kwam, en mer elk jaar, duidelijke en klaar, den eisch God op het stuk van gewicht, el, maat, waarmunt en woeker” hoorde uiteenzetten werd de consciëntie van onze winkeliers en kooplieden op alle deze punten levendig gehouden, en door de macht der prediking heel wat onrecht de wereld uit of werd voorkomen.

Reeds te groote slimheid en althans sluwheid in den handel strijdt met de eerlijkheid. Als ik er iemand in laat loopen, als ik misbruik maak van zijn onbekendheid met de markt, met het soort waar, met het geld, en zooveel meer, ten einde hem meer te laten betalen of slechter waar te laten aannemen dan anders geschied zou zijn, moge men van achteren met zijn marktkornuitlechen over de kranige wijze waarop men den sukkel heeft beet gehad, maar God lach dan niet. Hij vloekt u, omdat ge de liefde verloochend hebt, en uw naasten om zijn recht voor God hebt gebrach. Bij de paardenkooplieden nu is dit soort beethebben van elkander een tweede natuur geworden, maar schier bij alle soorten handel sloop het in. Vooral op de beurzen is dat afvangen van een vlieg vaste gewoonte geworden. „Iemand iets aansmeren is de vuile uitdrukking van dit vuil bestaan. Men weet dat een stuk of eenige goed niet pluis is; men weet dat het geve hooger waarde heeft dan, zeg van / 100 maar nu is er een onnoozele die dat niet merkt, en zij zijzelt door leugen wat niet

hem aanbiedt op, en nu geeft de man f 300,- en gij neemt se aan, en de arme hals merkt te laat, hoe hij door u bedrogen is, zoo bedrogen dat hij er niet eens over klagen durft, uit vrees van nog „uitgelachen te worden op den koop toe."

De speculatie gelijk als in onze financiële wereld thans op groote schaal gedreven wordt, is aan deze zonde niet weinig schuldig. Eerst schoof men de loterij op den voorgrond, en zoo vatte de gedachte post, dat men zonder arbeid, door kansspel, met behulp van een kniebuging voor vrouwen, Fortuna, zeer wel, niet enkel zijn brood, maar zelfs een fortuin kon verdienen. Hierin zag men toen zoo weinig been, dat de Overheid dit lotspel meestal aanmoedigde, gelijk de onze dit nog doet, en dat zelfs de kerken oudtijds in dit lotspel een bron van inkomsten zagen, als er een kerk moest gebouwd of een Godshuis gesticht, en hoe kwaad dat nog nawaert in onze weldadigheidsloterijen. Zoo heeft men het volk aan het spel gewend, en den grondregel van Gen. 3, dat de mensch in het zweet zijns aanschijns zijn brood zal eten, omgezet in die van anderen, dat de mensch door te wagen fortuin zal winnen. »Wie niet waagt win niet» komt dan in de plaats van den apostolischen regel, dat wie niet werkt niet zal eten. En of nu al de geleerden ook ondenken de niet-Christenen hebben uitgemaakt, dat dat lotspel gelijk ook bederft, en deswege of afschaffing ook van de Staatsloterij hebben aangedrongen, toch wordt die Staatsloterij nog altoos gespeeld, geeft de stad Amsterdam nog een premieleening uit, en wordt in de hoogere standen soms op schandelijke manieren zoo groot gespeeld, dat er telkens lieder mee over den kop gaan. Spelen in de boezen zin, hoort zelfs tot wat men noemt de *high-life*. Ga maar eens naar Monaco zoo gij het publiek wilt zien, of ook laatu in den Haag introducereeren in de kring, waar men het stil doet.

Uit die speelzucht, op zoo boose wijze aangewakkerd, is toen de speculatie voortgekomen, die speculatie zoowel in geldswaardige stukken, als in geldswaardig goederen, petroleum, zink en wat niet al. En is dan een prijsnotering. Op die notering staat de waarde van deze stukken en goederen, den éénen dag op zooveel en den anderen dag op hooger of lager genoteerd. Nu koopt men die stukken en goederen, als ze laag staan, niet om ze te hebben, maar om ze als ze morgen hooger staan weer te verkoopen, en er de winst van in den zak te steken; maar natuurlijk met het gevaar dat ze nog dalen, en dat er geld bij moet. Toen deze speculatie eenmaal breeder afdelingen aannam, vroeg men zich af, waarom koopen eigenlijk noodig was. Immers ook *sonder koop*, kon men eenvoudig bepalen, dat men over tien dagen b. v. zie, zou hoe de markt stond, en alsdan het verschil met den koers van heden bij zou passen. Dit nu gaf aan deze soort winsthandel natuurlijk eerst zijn rechte vlucht. Zoolang men nog reëel kocht, om straks weer te verkoopen, was er althans noch *zekere* maat. Men kon slechts een zeker aantal stukken of zekere massa goederen verkoopen, omdat men beginnen moest met te betalen, en geen geld meer had. Om moest het goed getransporteerd en opgeslagen, wat kosten gaf. Maar toen eenmaal de winsthandel doorging, en men kocht om te verkocht *sonder* leverantie, toen verviel ook die natuurlijke beperking, en men kon koopen tot honderdmaal hooger prijs. Immers men betaalde nu niet de hoofdsom, maar alleen het verschil, en van opslaan van het goed was geen sprake. Dit nu gaf aanleiding tot een reusachtige speculatie in allerlei artikelen, die sommigen in één dag scherp en anderen in één nacht doodarm maakte. Dit alles nu kan niet goed voor God zijn, en een belijder des Heeren, die bij Gods ordinantien leeft, blijft er van

De groote maatschappijen, die voor
sinds de tweede helst onder eeuw oprade
roepen een gelijksortig kwaad in h
leven. Door deze maatschappijen toch v
een onnoemelijk kapitaal, dat aan duizende
toehoorde, maar die er geen controle o
konden uitoefenen, in de handen va
enkelens gesteld. [Door deze machtige co
binatiën kon dus op groote schaal gesp
culcerd worden; men kon, dank zij si
kapitaal, de beurs dwingen, de pers in zi
macht krijgen, en het publiek op gro
wijze misleiden. De publieke schandalen d
in Frankrijk met de Panama-maatschapp
in Italië met de Bank voorvielen toon
klaarlijk hoever dat gaan kan. Men hee
eenvoudig met het geld der goedgeloo
menigte op groote schaal allen omgekoo
er sich zelven met vetgemest. Door d
groote bankinrichtingen en financieel

stellingen zijn toen de staten verleid om allerlei gewaagde leeningen uit te geven, waaraan deze huizen schatten verdienden. Het publiek werd wederom misleid, gaf zijn spaarpenningen, en kwam bedrogen uit. Land na land sloeg bankroet, en op één dag verzonken miljoenen schats niet van de rijke klasse, maar van de kleine burgerij, in het niet. Denk slechts aan Portugal, en aan meer dan één der Zuid-amerikaansche republieken. Alle deze mogelijkheden nu hadden deze gelden moeit gekregen, zoo niet de groote bankier er zich voor gespannen hadden, en om de premie te verdienen, het volk op een dwaalspoor hadden geleid.

Sloeg zoo eenmaal de Overheid, als God, Dienaressen, bankroet, wat schande kon er dan nog langer in steken, dat een particulier failliet ging, en zoo is onder den vorm van *failliet* een nieuwe booze demonstratie onder de volken losgelaten. Ge drijft hand; ge brengt door uw handel andere goed onder u; ge begint een sout; he liep u tegen; ook zonder opzettelijk bedrog raakte ge niet alleen uw geld kwijt; maar ook het geld dat anderen van u hebben moesten; en nu slaat ge failliet, en zijt er uit; maar dat failliet wil zeggen, dat uw naaste door uw doen zijn goed verloren heeft. Dat zo iets nu ook bij den beste wel *kan* voorkomen, en dus geregeld moet worden, om te kennen we niet, maar het immoreele is dat men er geen schande meer in ziet, e als men maar een accord desnoods om 10 pCt. kan sluiten, opnieuw begint, e ook al wordt men naderhand weer een man van goeden doen, zijn vroegeren schuldeischers de 90 pCt. niet bijbetaalt. Door ook dit kwaad is niet uit het volk, maar uit de rijkere klasse opgekomen, en de Overheid die bankroet sloeg, ging er b voor.

Wat zullen we nog zeggen van de zwendeldarij in het wisscvalk, als men fictieve wissels trekt, en door wisselcrulterij winst maakt met geld, dat er niet eenmaal is. De ontzaglijke financiële *débâcles*, die slag op slag tot in de hoogste kringen zijn voorgekomen, getuigen er maar al te welsprekend van. Geen week bijna, en er gaat hier of in het buitenland een huis van beteekenis over den kop, en dat over den kop gaan wil dan zeggen, dat er duizende kleine lieden zijn, die er hun geld bij verspielen. Tot schande van onze maatschappij zijn zelfs meer dan eens notarissen, die mannen van vertrouwen in de maatschappij aan deze zwendeldarij mee schuldig gebleken, en, dank zij spoor en telegraaf, wisten ze zich dan nog bij tijds te verwijderen. Het is metterdaad ééne groote geldsoort die heel Europa, niet het minst de Joodsche bevolking, heeft aangegrepen. Iedereen wil hooger op, wil rijk worden, aast op geld en nogmaals geld. Als men het maar krijgen kan, door wat middel doet er niet toe. En ten leste ziet ge dan ook Christenmannen voor de algemeene verleiding bezwijken, en hoort ge ook in onze kranten gedurig van mannen die door speculaties van allerlei aard hun fortuin kwieraken. Voor niet weinigen bleek dat welies van fortuin zelfs het eenig middel om de geldkoofts in de aderen hunner siel te stuiten. Hadden ze niet verloren, ze zouden al dieper voor Mammon in het stof zijn hebben neergebogen, en eerst, door den slag in hun fortuin, zijn ze gestuit en tot bezinning gekomen.

Maar in wat vorm zich dese geldkoo-
 ook voordoe, of se door woelker, do
 rechtstreeksde misleiding, door lotspe
 door speculatie bevrediging zoekt, in elke
 vorm is ze een demonische werking, d
 van God af- en naar den Mammon toetre
 En nu is tegen dit kwaad in de predik
 wel gewaakt en gewaarschuld, maar ni
 concreet en niet aanhoudend en niet
 bijzonderheden genoeg. Blijkbaar ware
 predikers nog niet genoeg doordrongen v
 het besef door wat bozen demon de li
 den al meer bezeten worden. En daaro
 kan er niet genoeg op aangedrongen, d
 men ook in deze stoffe toch meer op den
 afga, meer de zaken bij haar naam noem
 en zoo het besef weer doe den herlevin, d
 God en Mammon saam te dienen *niet ka*
 iets waar nog aan zij toegevoegd, d
 Christenen, die zeer wel weten, dat ze ge
 of goed onder zich hebben, dat ze ge
 in den weg des Heeren verkregen hebbe
 ter ontlastung hunner conscientie, dit goe
 zijn meester moeten doen terugkeeren, of o
 waar dit niet meer kan, het teruggeven
 den Meester van alle goed, d. w. z. a
 den Heere in zijn dienst, en aan al wat
 zijn Naam een beroep doet op uw gel
 like hulp.

KUYPER.

KUYTER